

КИР БУЛИЧОВ
ПАМЕТНИЦИТЕ НА МАРС
ИЗ ПЪТЕВОДИТЕЛЯ

Превод от руски: [Неизвестен], 1973

chitanka.info

Паметниците и монументите на Марс са малко. Историята на завладяването ѝ е по-скоро всекидневие, отколкото драма.

Монументите на Земята са се трупали с хилядолетия. На Марс започнаха да ги въздигат от двадесет години. Дотогава ги поставяха на Земята — дома, от който излитаха експедициите към Марс и в който те се връщаха. Тогава не съществуваха жители на Марс. Всеки знаеше, че ще се завърне на Земята. И чакаше тоя ден.

А когато първите хора оставаха тук да живеят завинаги, когато тук се родиха деца, които само от картинките знаеха за земното небе, дойде време да се обърнем към миналото, защото то се появи именно в този ден, когато бъдещето прие чертите на постоянството.

Първите експедиции не бяха и помислили да увековечават заслугите си с монументи. Наистина от тях останаха паметници — геодезичните знаци и засипаните с пясък куполи на напуснатите бази. Тогава мислеха, че на Марс нищо не е дълговечно. Прашните бури изяждаха метала, а амплитудите в температурата надробяваха скалите на прах. Монументите ги издигаха на Земята.

И първият паметник на Марс беше паметникът на Петков. Той беше издигнат по решение на Съвета на марсианските бази осемнадесет години след събитието, на което е посветен.

Паметникът на Славко Петков е на два километра от Трета база на онова място, където буквално като гръб на кит над жълтата равнина се издига гнайсов хълм. Петков загина значително далеч от базата, в низината. Но да се постави там паметник е твърде трудно — пясъкът ще го затрупва непрекъснато.

В него ден Славко Петков и доктор Григорян тръгнаха с всъдехода към Трета база, където е разположена групата на геолозите. Четирима от шестимата геолози лежали от пясъчна треска.

Било сезонът на бурите и до базата можел да се добере само всъдеходът. Григорян взел със себе си серум, а Славко Петков — пощата, защото тъкмо преди три дни бил пристигнал от Земята.

Трябвало да изминат сто и осемдесет километра през пустинята и затова двамата смятали, като се доберат до базата, да пренощуват там и после да се върнат.

Когато им оставали малко повече от двадесет километра, гъсеницата на всъдехода паднала. Те можели да съобщят за това на централния пункт и да изчакат помощ. Били задължени да постъпят

така. Но разсъждавали по-иначе. В бурята летателният апарат не ще може да се приземи. Вторият всъдеход бил отишъл на обратната страна и ако рекат да го дочакат — ще закъснеят за базата. Серумът действа само през първите два дена на заболяването. След това вече нищо не може да помогне. А всъдеходът на геолозите от Трета база бил повреден — иначе те сами щели да отидат за серум.

Петков и Григорян взели със себе си запасните балони и тръгнали пешком към базата, като пресметнали, че за три часа ще я достигнат, защото дори при буря по Марс се върви по-бързо, отколкото по Земята.

А за да не вдигат тревога, която едва ли би изменила решението им, преди да потеглят, съобщили на базата, че всичко при тях е в ред.

За нещастие попаднали на движещи се пясъци и изгубили повече от час, преди да се доберат до твърда почва. Бурята се разразила и те трябвало да се движат значително по-бавно, отколкото предполагали.

След три часа диспечерът от централния пункт се разтревожил, защото всъдеходът не отговарял на повикванията. Той се свързал с Трета база и разбрал, че Петков и Григорян още не са пристигнали. Тогав диспечерът обявил обща тревога.

Вторият всъдеход получил заповед незабавно да се върне и да търси загубилите се. На дежурните спътници било заповядано да засекат всъдехода между пролуците на прашните облаци. Само че пролуки в облаци те този ден нямало.

След четири и половина часа ходене Григорян и Петков били по тяхна сметка на пет километра от базата. А въздух в балоните имало за още двадесет минути. При това и двамата били така уморени, че на никаква цена не могли да вървят по-бързо.

Но те вървели, защото да спрат и да чакат било глупаво. Оставала само надеждата, че геолозите ще ги посрещнат. Поне така мислел Григорян. И внимавал да не се спъне и да не счупи ампулите със серума.

Докторът вървял десетина крачки пред Петков. И чул как Славко казал:

— Имам въздух за още двадесет минути.

— Аз също — отвърнал Григорян, без да се обръща, за да не се спъне.

— Няма да успеем — казал Петков.

— Не зная — отвърнал Григорян.

Би могъл в този момент да се обърне, но не се обърнал и бил съвсем уверен, че Славко го следва.

— Вземи балона — казал тогава Петков. Гласът му бил съвсем обикновен, делничен и Григорян отначало не схванал какво всъщност му говори.

Той се учудил и се обърнал. Но било късно.

Петков бил разхлабил шлема. Стоял толкова далеч, че Григорян не успял да дотича до него. Докато снемал шлема си, Петков извикал високо:

— Не забравяй пощата.

Когато Григорян се върнал до Славко, той вече бил мъртъв. Балонът лежал до него на пясъка. Там била и чантата с пощата.

Григорян изгубил няколко минути да постави отново шлема на главата му и да включи балона с надежда да върне спътника си към живот, макар че като лекар отлично знаел, че Петков е мъртъв.

После докторът включил Славковия балон към своя скафандър и тръгнал отново. Знаел, че е длъжен да достигне базата. Иначе би предал другаря си.

Той достигнал. За щастие двамата здрави геолози, предупредени от централния пункт, излезли насреща и видели Григорян в момента, когато той вече падал, загубвайки съзнание, на върха на хълма.

Паметникът на Славко Петков се издига на мястото, където геолозите намерили Григорян, а не където е загинал. На постаментата е написано:

„Не забравяй пощата!“

Това били последните му думи.

* * *

Съвсем други възпоминания извиква у жителите на Марсobeliskът „Марсианката“.

Това название е неофициално, но всички го наричат именно така. Обелискът представлява двадесетметрова метална игла. Той се извисява отвъд купола на Марсоград, но великолепно се вижда от всяка точка на града. Преди това на същото място е било Селището на

строителите. Там на 8 януари 2021 година се родило първото бебе на Марс, момиченце на име Аустра. Когато Аустра пораснала, тя излетяла на Земята да учи и останала там, понеже се омъжила за човек, избрал си професията ботаник. Но по него време на Марс се били родили вече много деца.

Обелискът бил поставен пет години след раждането на Аустра. Тогава я помолили да напише името си върху каменна плоча и тази плоча вградили в основата на обелиска, като я покрили с прозрачна материя. Написана с тебешир, с едри, неравни букви, думата „Аустра“ не се бои от бурите и студовете.

Има традиция марсианските деца да отиват до обелиска и да се подписват на него в деня, когато тръгват в първи клас. Бурите бързо издухват тебеширените подписи на малчуганите, а до следната година върху него остава само един подпис.

* * *

В самия Марсоград е паметникът на доктор Тин Шве, който откри ваксина срещу пясъчната треска. Без тази ваксина хората не биха могли да живеят на Марс.

Доктор Тин Шве никога не е стъпвал тук, но паметникът му се издига на главния площад на Марсоград.

Когато след няколко серии опити, проведени върху животни, доктор Тин Шве дошъл до заключението, че серумът е безопасен, настанало време да се изпита и върху хора. И въпреки че се намерили много доброволци, доктор Тин Шве го изпитал най-напред върху себе си. Оттогава пясъчната треска престанала да бъде опасна болест и когато отлитат за Марс, хората се ваксинират срещу нея, не подозирайки какъв бич е била тя за първите изследователи.

* * *

Полетът, за който ще стане дума, започнал съвсем нормално. Домбровски проследил натоварването на експлозива, проверил корабните документи и се сбогувал с диспечера. Освен Домбровски на

борда нямало никой друг, пък и самият пилот поемал управлението на ракетата само в съвсем екстрени случаи.

За последен път Домбровски се свързал с Ерос в началото на забавянето. Той съобщил, че след няколко минути ще се спусне на площадката за кацане в Марсоград. След минута приборите показали приближаването на метеоритен поток. В това също нямало нищо страшно. Нима Домбровски можел да предположи, че метеоритната защита ще откаже. Но само след миг глутницата метеорити пробила пулта за управление и извадила от строя спирачната система. Пилотът на кораба Юлиан Домбровски загинал.

И все пак той успял да разбере, че ако не измени курса на кораба, ракетата, натоварена с взривни вещества, ще се разбие в самия Марсоград и цялото селище ще бъде унищожено от взрива.

И тогава Домбровски се хвърлил към пулта за ръчно управление.

Той знаел само едно: длъжен е да измени курса на ракетата. Втурнал се напред, а все нови метеорити, сякаш решени да го спрат, пронизвали тялото му.

Експертната комисия, която изследвала останките на кораба в пустинята триста километра на изток от Марсоград, дошла до извода, че за да измени курса, Домбровски се нуждаел от повече от 30 секунди. И той успял да стори това, независимо от факта, че, според авторитетното мнение на комисията, е умрял половин минута, преди да се добере до пулта.

Когато скулпторът създавал паметника на Домбровски, той поискал да изрази порива, устрема, който преодолява всичко. Паметникът представлява наклонена напред, като че летяща човешка фигура. Ако застанете пред нея, можете да видите, че е надупчена от пронизващи я отверстия.

* * *

Последният монумент, който жителите на Марс винаги показват на гостите, това е паметникът в чест на първите изследователи на планетата. Той се извисява над гладката, полирана от бурите каменна равнина, недалеч от Марсоград.

Този монумент е точен модел на Земята. Въртящо се кълбо с диаметър двадесет метра се рее във въздуха, поддържано от гравитационна апаратура. До най-малките подробности то копира родната планета на хората; чак дотам, че над него се движи полюшваща се пелена от облаци, която точно повтаря положението на облачните маси над Земята.

Редом със „Земята“ стои неотдавна привързаният на буксир към нея кораб, пренесъл някога тук първата експедиция.

Когато на Марс се създаде пригодна за дишане атмосфера, решено е наоколо да засадят парк от земни дръвчета.

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 17/1973 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.